Journal of Buddhist Education and Research
JBER ISSN: 2586-9434 (Print) No. S1 (May-July, 2026)

Research Paper
JBER Scope: Education

Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ

Smart Learning: Developing English Communication Skills for Excellence in Spreading Buddhism

อภัสราพร หงส์วิลัย[1*], ชื่นอารมณ์ จันทิมาชัยอมร[2]

[1,2] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Aphassaraporn Hongwilai[1], Chuenaarom Chantimachaiamorn[2]
[1,2] Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
✉:* aphassaraporn.hong@mcu.ac.th
(*Author Corresponding Email)

Received: 25 February 2026; Revised: 25 March 2026; Accepted: 28 May 2026
© The Author(s) 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ 2) เพื่อยกระดับ Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ 3) เพื่อนำเสนอและปรับใช้ Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศเป็นรูปแบบเป็นวิธีการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Methods) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) นิสิตทั่วไปที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในกลุ่มตัวอย่าง 330 รูป/คน การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การประชุมกลุ่มเฉพาะ (Focus Group) จำนวน 30 คน/รูป และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) กับผู้ร่วมกิจกรรม 15 คน/รูป ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษารูปแบบการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ พบว่า ความคิดเห็นของนิสิตโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 ซึ่งตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้อยู่ในระดับมาก และรูปแบบการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ 2) การวางแผนและออกแบบ Smart Learning ควรบูรณาการเทคโนโลยีอัจฉริยะกับหลักการจัดการเรียนรู้สมัยใหม่และเนื้อหาพระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ และการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ควรเน้น Active Learning เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสื่อสารจริง แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสะท้อนการเรียนรู้ และ 3) ผลการทดสอบก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมที่นิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมมีผลการทดสอบหลังเข้าร่วมกิจกรรม Smart Learning การสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ($\bar{x}$ = 17.00 S.D. = 1.31) สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมSmart Learning การสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ($\bar{x}$ = 9.67 S.D. = 1.59) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ, การเผยแผ่พระพุทธศาสนา, การเรียนรู้ดิจิทัล

Abstract

This research aimed to: 1) study the model of English communication for excellence in Buddhist propagation; 2) enhance Smart Learning for developing English communication skills for excellence in Buddhist propagation; and 3) propose and implement Smart Learning for developing English communication skills for excellence in Buddhist propagation. The study employed a mixed-methods research approach, consisting of quantitative research, qualitative research, and action research. The quantitative research used a survey method with a sample of 330 students and monks residing in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The qualitative research was conducted with a specific target group through data collection by means of in-depth interviews and focus group discussions involving 30 participants. In addition, action research was carried out with 15 participants who took part in the activities. The research findings revealed that: 1) The study of the model of English communication for excellence in Buddhist propagation found that the overall opinions of the students had a mean score of 4.03, which, according to the established criteria, was at a high level. The findings also led to the development of a model of English communication for excellence in Buddhist propagation, 2) The planning and design of Smart Learning should systematically integrate intelligent technologies with modern learning management principles and Buddhist content. Furthermore, learning activities should emphasize Active Learning by providing opportunities for learners to engage in authentic communication, exchange ideas, and reflect on their learning experiences, 3) The results of the pre-test and post-test showed that the participants who took part in the activities achieved higher post-test scores in Smart Learning for English communication in Buddhist propagation ($\bar{x}$ = 17.00, S.D. = 1.31) than their pre-test scores before participating in the Smart Learning activities ($\bar{x}$ = 9.67, S.D. = 1.59), with statistical significance at the 0.05 level.

Keywords: English Communication Skills, Buddhist Propagation, Digital Learning

1.บทนำ

ในยุคที่โลกเชื่อมต่อกันอย่างไร้พรมแดน ภาษาอังกฤษกลายเป็นสะพานสำคัญที่เปิดประตูพระพุทธศาสนาให้ก้าวออกจากชุมชนท้องถิ่นหรือจากประเทศไทยไปสู่ผู้คนทั่วโลกที่มีความศรัทธาต่อการปฏิบัติตามหลักคำสอนทางพุทธศาสนา และความจำเป็นจึงไม่ได้อยู่เพียงเพื่อเผยแพร่คำสอน แต่เพื่อสื่อสารแก่นธรรมให้ชาวต่างชาติ ต่างวัฒนธรรมสามารถนำไปปฏิบัติ และนำไปใช้บรรเทาทุกข์ในชีวิต ประจำวันได้จริง จากหลักคำสอนที่อยู่ในตำราในรูปแบบภาษาไทย สามารถสื่อสารหรือเผยแผ่ได้ภายใน ประเทศ ชาวต่างชาติไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้ได้ เมื่อการสื่อของคนรุ่นใหม่กับชาวต่างชาติที่แสวงหาหนทางพ้นทุกข์ผ่านสื่อออนไลน์ ภาษาอังกฤษจึงกลายเป็นเครื่องมือจำเป็นที่ช่วยให้การเข้าถึงข้อได้ง่ายยิ่งขึ้นสำหรับชาวต่างชาติ และทำให้ศาสนาพุทธเป็นที่รู้จักในฐานะวิถีปฏิบัติ ไม่ใช่เพียงความเชื่อของชนชาติใดชาติหนึ่ง

ในยุคปัจจุบันมีภาษาต่าง ๆ ที่มนุษย์ใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างกัน “ภาษาพูด” ถือเป็นสื่อที่มนุษย์ใช้ในการติดต่อสื่อสารอย่างเป็นธรรมชาติที่สุด โดยมนุษย์จะถ่ายทอดความคิดและความรู้สึกต่างๆ ออกมาในรูปของคำพูด แม้มนุษย์จะพัฒนาสื่อต่าง ๆ ในการติดต่อสื่อสารหลายรูปแบบ แต่สื่อที่เป็น“ภาษาพูด” ก็ยังคงเป็นสื่อหลักในการติดต่อสื่อสารของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษาศิลปวัฒนธรรม การพาณิชย์หรือด้านความ

บันเทิงภาษา คือสื่อของการติดต่อสื่อสารที่ใช้กันมากที่สุด ภาษาเป็นสื่อที่ทำให้โครงสร้างสังคมมีความประณีตและสมบูรณ์ ภาษาจึงเป็นหัวใจของการสื่อสาร และการติดต่อสื่อสารด้วยวิธีการใด ๆ ก็ตามจะไม่สมบูรณ์เท่ากับการสื่อสารที่มาในรูปของ“เสียง” ทั้งนี้ เพราะ “เสียง” เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดใน “สื่อภาษาพูด” และวิชาที่เกี่ยวข้องกับเสียงพูด คือวิชาสัทศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาที่ว่าด้วยการผลิตเสียงดังนั้น การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเรื่องการออกเสียงคำต่าง ๆ ในภาษานั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง (ธิราภรณ์ พลายเล็ก, 2555) และวิธีการที่หลากหลาย

ฉะนั้น ไม่มีเส้นทางไหนการันตีความสำเร็จไว้ที่ปลายทาง ต้องลองหลายๆ วิธี จะทำให้หลักสูตรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนั้นเปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบของการบูรณาการทางด้านทักษะทั้งการอ่าน เขียน ฟังและพูด การสอนภาษาอังกฤษสมัยใหม่ เน้นให้มีการคิดวิเคราะห์ให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียน การมีส่วนร่วมของนักเรียนในชั้นเรียน ให้ผู้เรียนรับผิดชอบการเรียนของตนเอง รู้จักเปรียบเทียบตัดสินใจ ประเมินผล โดยมีครูเป็นผู้ผลักดันที่สำคัญในการทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ (วิจิตร ศรีสอ้าน, มปป.: 13) พระสงฆ์ถือว่าเป็นอีกกลุ่มบุคคลหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้พระสงฆ์ต้องรู้จักปรับตัวไปตามเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการเรียนรู้ ที่หันมาเน้นการเรียนรู้จากการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อการสืบค้นข้อมูลและหาข้อมูลข่าวสาร จากการใช้สื่อ สารสนเทศ และเทคโนโลโลยีหลากหลายจากระบบอินเทอร์เน็ต และอันเนื่องมาจากการที่ต้องปรับการเรียนรู้เพื่อให้มีลักษณะให้สอดรับกับการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัล ภาษาอังกฤษจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นภาษาที่มีความเป็นสากลและใช้กันอย่างแพร่หลายมากที่สุด (เลิศ เกสรคำ, 2541)

สภาพปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเนื่องจากว่าพระสงฆ์ไทยมีข้อจำกัดส่วนใหญ่จะอยู่ในวัดเป็นวัฒนธรรมแบบไทยๆ ขาดแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งแตกต่างจากพระสงฆ์ในกลุ่มประเทศอาเซียนอย่าง มาเลเซีย สิงคโปร์ และประเทศที่นับถือพุทธศาสนาอย่างศรีลังกา ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ มีโอกาสที่จะได้ศึกษาภาษาอังกฤษ ทางโทรทัศน์ ทางวิทยุทางช่องทางการสื่อสารต่างๆ เรียกง่ายๆ ว่าในชีวิตประจำวันพระสงฆ์ในต่างประเทศจะมีวิถีชีวิตความใกล้ชิดกับภาษาอังกฤษมากกว่า ส่วนการจัดการเรียนการสอนของพระนิสิตไทยยังใช้แบบท่องจำ จะเห็นว่า คนที่จะเรียนภาษาอังกฤษต้องท่องศัพท์เหมือนกับภาษาบาลี อาศัยการท่องจำเช่นเดียวกัน เรียกว่าการบริกรรมคาถา ปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษของคณะสงฆ์ไทย ส่วนใหญ่ขาด ความรู้และทักษะ โดยเฉพาะการสื่อสาร ทักษะการสอน และขาดเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และพระสงฆ์สามเณรยังไม่กล้าแสดงออก เกี่ยวกับการใช้ภาษา ควรมีเวทีในการแสดงออกจะทำให้มีการพัฒนาได้ดียิ่งขึ้น ส่วนใหญ่พระสงฆ์สามเณรมีเวลาแต่ยังขาดโอกาส ขาดผู้ชี้นำแนวทางในการใช้ภาษาอังกฤษ (พระมหาราชัน จิตฺตปาโล, 2561: 111- 123.) ซึ่งความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ต้องรู้จักปรับตัวไปตามเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการเรียนรู้ ที่หันมาเน้นการเรียนรู้จากการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อการสืบค้นข้อมูลและหาข้อมูลข่าวสารจากการใช้สื่อ สารสนเทศ และเทคโนโลโลยีหลากหลายจากระบบอินเทอร์เน็ต และอันเนื่องมาจากการที่ต้องปรับการเรียนรู้เพื่อให้มีลักษณะให้สอดรับกับการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัล ภาษาอังกฤษจึงมีความสำคัญ

และจำเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นภาษาที่มีความเป็นสากลและใช้กันอย่างแพร่หลายมากที่สุด (เลิศ เกสรคำ, 2541)

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปสู่สังคมโลกในนานาอารยประเทศ ที่มีการเชื่อมต่อกันอย่างไร้พรมแดนในทุกมิติ ภาษาอังกฤษได้เป็นสื่อกลางเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยน ทางวัฒนาธรรมและพระพุทธศาสนา การเผยแผ่พระพุทธศาสนาควรมีทั้งเชิงรุกและแบบเชิงรับ ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์ให้มีความรู้ความสามารถในพุทธธรรมทางพุทธศาสนาและ ภาษาอังกฤษในระดับนานาชาติ มีความจำเป็นอย่างมากเพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดรับกับความต้องการในการเรียนรู้พุทธศาสนาทั้งภายในประเทศ ไทยและต่างประเทศ ประเทศไทยมีชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวและสนใจศึกษา พุทธศาสนาและฝึกวิปัสสนากรรมฐานเพิ่มขึ้นทุกปี แต่พบว่า พระสงฆ์ที่มีความรู้ทั้งด้าน พระพุทธศาสนาและภาษาอังกฤษมีจำนวนไม่มากพอ โดยวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ โรงเรียนปริยัติ ธรรมและมหาวิทยาสงฆ์ทุกแห่ง ควรเพิ่มการฝึกอบรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในภาค ภาษาอังกฤษแก่พระสงฆ์ให้มากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการดังกล่าว พร้อมกับสนับสนุน ส่งเสริมพระภิกษุสงฆ์สามเณรให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อให้การเผยแผ่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด แก่ประชาชนและผู้สนใจ (พระมหาวราสะยะ วราสยานนท์, 2563: 98-112.)

การเรียนรู้ทักษะภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์ในปัจจุบันมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะพระภิกษุสามเณรนับได้ว่าเป็นทูตทางวัฒนธรรมและศาสนา ถ้าพระภิกษุสามเณรสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ก็จะทำให้การเผยแพร่หลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสู่ชาวโลกได้กว้างขึ้น นอกจากนั้นยังได้สื่อสารหรือเผยแผ่วัฒนธรรมไทยออกไปได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะเรื่องทางพระพุทธศาสนา บางคนสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้แต่ไม่เข้าใจหรือไม่มีองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนาหรือทางวัฒนธรรมก็นับได้ว่าเป็นความด้อยของประเทศไทย หรือพระบางรูปเณรบางรูปเข้าใจในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี มีความเชี่ยวชาญทางพระพุทธศาสนาหรือวัฒนธรรมแต่ไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ทำให้ศาสนาพุทธหรือวัฒนธรรมไทยไม่สามารถออกไปสู่ชาวโลกได้ ดังนั้นภาษาอังกฤษจึงมีความสำคัญต่อพระภิกษุสามเณรในยุคปัจจุบันนี้มาก (วีรยุทธ พงษ์ศิริ, 2560: 34-43.)

ฉะนั้น Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ ที่สามารถรองรับผู้เรียนจำนวนมาก จากการศึกษาพบว่ามีข้อจำกัดด้านระบบ ข้อจำกัดเกี่ยวกับผู้เรียน รวมทั้งปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อันเป็นปัญหาหลักที่ท้าทาย ว่าจะทำอย่างไรให้คนเข้าไปเรียนรู้ผ่าน Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ บนความสนใจของตนเอง โดยไม่ต้องมีใครบังคับ แม้ผู้เรียนบางส่วนมองว่า ยังมีจุดที่ต้องพัฒนาและความท้าทายต่าง ๆ ในฐานะระบบการเรียนรู้รูปแบบใหม่ในยุคดิจิทัล

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ

2. เพื่อยกระดับ Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ

3. เพื่อนำเสนอและปรับใช้ Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ

3. การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง “Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ” ผู้ศึกษาได้เตรียมแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1) แนวคิดเกี่ยวกับหลักพุทธธรรม

แนวคิดเกี่ยวกับหลักพุทธธรรม คือ ธรรมที่พระพุทธเจ้าทรง ค้นพบนั้น คำว่า “ค้นพบ” ย่อมหมายถึง “ธรรม” เป็นสิ่งที่มีอยู่เดิม มีมาก่อน ไม่ได้เกิดขึ้นพร้อมพระ พุทธองค์แต่เป็นธรรมชาติที่เกิดขึ้นก่อนที่พระพุทธองค์จะตรัสรู้ อาจพอกล่าวได้ว่า การเรียนรู้ธรรมก็ คือการรับรู้ธรรมดาโลก เรียนรู้สิ่งที่เป็นปกติที่มีบ่อเกิดที่มาว่ามาอย่างไร และไปอย่างไร เพราะ หลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ได้ตรัสสอนไว้กว่าสองพันปีที่ผ่านมานั้นเป็น “สัจธรรม” เพราะ “คนเราจะล่วงพ้นความทุกข์ได้ เพราะความเพียรในการทำความดี” ผู้ใส่ใจในธรรมเท่านั้นถึง จะรู้ถ่องแท้ (ประเวศ วะสี, 2541: 14) เป็นลักษณะสำคัญของพุทธธรรมว่าพุทธ ธรรมเป็นคำสั่งสอนที่มุ่งสำหรับคนทุกประเภททั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ ลักษณะทั่วไปของพุทธธรรม สรุปได้ 2 อย่าง คือ 1) แสดงหลักความจริงสายกลาง ที่เรียกว่า มัชเฌนธรรม หรือเรียกเต็มว่า “มัชเฌนธรรม เทศนา” ว่าด้วยความจริงตามแนวของเหตุผลบริสุทธิ์ตามกระบวนการของธรรมชาตินำมาแสดงเพื่อ ประโยชน์ในทางปฏิบัติในชีวิตจริงเท่านั้น 2) แสดงข้อปฏิบัติสายกลางที่เรียกว่า “มัชฌิมปฏิปทา” อันเป็นหลักการครองชีวิตของผู้ฝึกอบรมตน ผู้รู้เท่านั้นชีวิตไม่หลงงมงาย มุ่งผลสำเร็จ คือ ความสุข สะอาด สว่าง สงบ เป็นอิสระที่ สามารถมองเห็นได้ในชีวิตนี้ (พระธรรมปิฎก, 2546: 6.)

2) แนวคิดทฤษฎีการสอนภาษาอังกฤษที่เชื่อมโยงกับพระพุทธศาสนา

ภาษาอังกฤษถือว่า เป็นการสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกเพศ ทุกวัย ไม่มีใครที่จะดำรงชีวิตได้โดยปราศจาการสื่อสาร ทุกสาขาอาชีพก็ต้องใช้การสื่อสารในการปฏิบัติงาน การทำธุรกิจต่าง ๆ โดยเฉพาะสังคมมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตลอดเวลา การพัฒนาทางสังคมจะดำเนินไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาทางการสื่อสาร นอกจากนี้การสื่อสารยังก่อให้เกิดการประสานสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลและสังคม ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างคนในสังคม ช่วยสืบทอดวัฒนธรรมประเพณี สะท้อนให้เห็นภาพความเจริญรุ่งเรือง วิถีชีวิตของผู้คนช่วยธำรงสังคมให้อยู่ร่วมกันเป็นปกติสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ การสื่อสารยังเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าทั้งตัวบุคคลและสังคม คุณธรรม จริยธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฯลฯ จะเห็นได้ว่าการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์และพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ดังนั้นการพัฒนาและการส่งเสริมด้านการสื่อสารจึงมีความสำคัญ

และจำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะในโลกแห่งการสื่อสารแบบไร้พรมแดน (จุฑาภรณ์ ภารพบ และฐิตินาร์ถ คำยอด, 2558: 10.) ภาษาอังกฤษยังมีความสำคัญและเป็นภาษาสากลที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ ผู้ที่มีความรู้และมีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษจึงมีโอกาสในการประกอบธุรกิจและเป็นที่ต้องการของสถานประกอบการ ส่งผลให้ผู้มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะทักษะการพูด มีโอกาสที่จะได้งานและก้าวหน้าในหน้าที่การงานเพิ่มมากขึ้น (สุริน ร่วมคำ และคณะ, 2562: ออนไลน์) การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน ทั้งนี้ภาษาอังกฤษถือเป็นภาษากลางระหว่างบุคคลต่างชาติต่างภาษา ภาษาอังกฤษถูกนำมาใช้ในการติดต่อสื่อสารกับประชาคมโลก ในการรับรู้และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างประเทศ สื่อรอบตัวทุกวันนี้มักจะมีข้อมูลที่เป็นภาษาอังกฤษสอดแทรกอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น ป้ายโฆษณา ภาพยนตร์ หนังสือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ภาษาอังกฤษยังถูกใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ และเพื่อประกอบอาชีพ ดังนั้นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้ดีจึงได้เปรียบกว่าผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปีแห่งการส่งเสริมการท่องเที่ยว สถานประกอบการ พ่อค้า แม่ค้า ที่ค้าขายเกี่ยวกับอาหารที่ให้บริหารแก่นักท่องเที่ยวนอกจากจะคำนึงถึงเรื่องความสะอาด รสชาติของอาหาร และความสดใหม่ของวัตถุดิบ ควรคำนึงถึงการพัฒนาและเพิ่มความรู้ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อบริการให้นักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ถูกต้องตรงตามความต้องการ เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในประเทศเพิ่มมากขึ้น เป็นการจูงใจและสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศเพิ่มขึ้น (นฤมล จิตรเอื้อ และเขมมารี รักษ์ชูชีพ, 2012)

3) แนวคิดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ภาษาอังกฤษยังมีความสำคัญและเป็นภาษาสากลที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ ผู้ที่มีความรู้และมีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษจึงมีโอกาสในการประกอบธุรกิจและเป็นที่ต้องการของสถานประกอบการ ส่งผลให้ผู้มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะทักษะการพูด มีโอกาสที่จะได้งานและก้าวหน้าในหน้าที่การงานเพิ่มมากขึ้น (ริน ร่วมคำ และคณะ, 2562: ออนไลน์) การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกเพศ ทุกวัย ไม่มีใครที่จะดำรงชีวิตได้โดยปราศจาการสื่อสาร ทุกสาขาอาชีพก็ต้องใช้การสื่อสารในการปฏิบัติงาน การทำธุรกิจต่าง ๆ โดยเฉพาะสังคมมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตลอดเวลา การพัฒนาทางสังคมจะดำเนินไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาทางการสื่อสาร นอกจากนี้การสื่อสารยังก่อให้เกิดการประสานสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลและสังคม ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างคนในสังคม ช่วยสืบทอดวัฒนธรรมประเพณี สะท้อนให้เห็นภาพความเจริญรุ่งเรือง วิถีชีวิตของผู้คนช่วยธำรงสังคมให้อยู่ร่วมกันเป็นปกติสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ การสื่อสารยังเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าทั้งตัวบุคคลและสังคม คุณธรรม จริยธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฯลฯ จะเห็นได้ว่าการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์และพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ดังนั้นการพัฒนาและการส่งเสริมด้านการสื่อสารจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะในโลกแห่งการสื่อสารแบบไร้พรมแดน (จุฑาภรณ์ ภารพบ และฐิตินาร์ถ คำยอด, 2558: 10.) การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน ทั้งนี้ภาษาอังกฤษถือเป็นภาษากลางระหว่างบุคคลต่างชาติต่างภาษา ภาษาอังกฤษถูกนำมาใช้ในการติดต่อสื่อสารกับประชาคมโลก ในการรับรู้และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างประเทศ สื่อ

รอบตัวทุกวันนี้มักจะมีข้อมูลที่เป็นภาษาอังกฤษสอดแทรกอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น ป้ายโฆษณา ภาพยนตร์ หนังสือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ภาษาอังกฤษยังถูกใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ และเพื่อประกอบอาชีพ ดังนั้นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้ดีจึงได้เปรียบกว่าผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปีแห่งการส่งเสริมการท่องเที่ยว สถานประกอบการ พ่อค้า แม่ค้า ที่ค้าขายเกี่ยวกับอาหารที่ให้บริหารแก่นักท่องเที่ยวนอกจากจะคำนึงถึงเรื่องความสะอาด รสชาติของอาหาร และความสดใหม่ของวัตถุดิบ ควรคำนึงถึงการพัฒนาและเพิ่มความรู้ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ เพื่อบริการให้นักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ถูกต้องตรงตามความต้องการ เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในประเทศเพิ่มมากขึ้น เป็นการจูงใจและสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศเพิ่มขึ้น (นฤมล จิตรเอื้อ และเขมมารี รักษ์ชูชีพ, 2012)

4. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ”มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ 1) เพื่อศึกษารูปแบบแบบการสอนพระพุทธศาสนาภาคภาษาอังกฤษด้วย (AI) 2) เพื่อยกระดับพุทธนวัตกรรมในการพัฒนาแบบการสอนพระพุทธศาสนาภาคภาษาอังกฤษด้วย (AI) และ 3) เพื่อนำเสนอและปรับใช้พุทธนวัตกรรมในการพัฒนาแบบการสอนพระพุทธศาสนาภาคภาษาอังกฤษด้วย (AI) โดยมีวิธีวิจัยดังนี้

1) การศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) มุ่งเน้นการศึกษารวบรวมข้อมูล จากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือภาษาอังกฤษ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย บทความและวารสารที่เกี่ยวกับ Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาวิเคราะห์และรวมรวบองค์ความรู้ ทักษะภาษาอังกฤษ ด้านการพูด การเขียน การอ่าน การฟัง และกระบวนการการพัฒนา Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ

ขั้นตอนที่ 3 สังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนา Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ เพื่อจัดทำเป็นคู่มือในการพัฒนา Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ

2) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) นิสิตทั่วไปที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 500 รูป/คน โดย

ขั้นตอนที่ 1 ดำเนินการออกแบบเครื่องมือ/แบบสอบถามเพื่อทำการสำรวจความคิดเห็นของนิสิตทั่วไปที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ขั้นตอนที่ 2 การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนา Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ จากกลุ่มตัวอย่างนิสิตทั่วไปที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 330 รูป/คน

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นการพัฒนา Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ

ขั้นตอนที่ 4 จัดการข้อมูลในเชิงปริมาณเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดเห็นการพัฒนา Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ

ขั้นตอนที่ **3 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)** ผู้วิจัยได้กำหนดใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดย

ขั้นตอนที่) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อยืนยันข้อมูลและเก็บข้อมูลเชิงลึกจากบุคคลที่เป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 5 รูป/คน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 5 คน และ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษ จำนวน 5 รูป/คน โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมจำนวน 15 รูป/คน โดยมีเนื้อหาที่สำคัญเกี่ยวกับ 1) การวางแผนการสร้างและการออกแบบ Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ 2) แนวทางการดำเนินการออกแบบการเรียน Smart Learning และการสื่อสารที่ชัดเจน เพื่อสนับสนุนการจัดการเวลาและการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเลิศ 3) การสร้างกิจกรรมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการเรียน Smart Learning การสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ขั้นตอนที่ 2 การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus-Group Discussion) จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 3 รูป/คน , ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนภาษาอังกฤษ จำนวน 3 รูป/คน, ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูป รวม 9 รูป/คน โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเนื้อหาสำคัญเกี่ยวกับ 1) การวางแผนการสร้างและการออกแบบการเรียน Smart Learning การสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2) แนวทางการดำเนินการออกแบบการเรียน Smart Learning การสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 3) แนวทางการดำเนินการออกแบบการเรียน Smart Learning การสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ขั้นตอนที่ 3 ประมวลข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มจากผู้ให้ข้อมูลในเชิงคุณภาพแล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อให้เห็นกระบวนการพัฒนา Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ

4) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยเป็นกระบวนการพัฒนาคู่มือการพัฒนา Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาชุดความรู้และสื่อสร้างสรรค์เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ มาตรการและกระบวนการพัฒนา Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ

ขั้นตอนที่ 2 ประกาศรับสมัครนิสิตทั่วไปที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเข้ารับการอบรม Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ จำนวน 15 รูป/คน

ขั้นตอนที่ 3 อบรมให้ความรู้นิสิตซึ่งเป็นตัวแทนนิสิตทั่วไปที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเกี่ยวกับการพัฒนา Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ

ขั้นตอนที่ 4 ส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ พื้นที่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นการพัฒนามาตรการและกระบวนการพัฒนา Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ

ขั้นตอนที่ 5 การเสริมสร้างเครือข่าย Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ โดยเป็นความร่วมมือของมหาวิทยาลัยในจังหวัดพระนครศรียุทธยาและมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 6 วิเคราะห์องค์ความรู้ กระบวนการ และผลลัพธ์ของการกระบวนการพัฒนาชุดความรู้ มาตรการ และกระบวนการสร้างการพัฒนา Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ

5. ผลการวิจัย

1) การศึกษารูปแบบการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ พบว่า ความคิดเห็นของนิสิตโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 ซึ่งตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้อยู่ในระดับมาก และรูปแบบการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ สรุปได้ว่า แนวคิด Smart Learning เป็นพัฒนาการจาก e-Learning, m-Learning และ u-Learning โดยมุ่งใช้เทคโนโลยีอย่างบูรณาการเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง แรงจูงใจ การเรียนรู้แบบปรับเหมาะ ความรับผิดชอบ และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสอน สำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

2) การยกระดับ Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ พบว่า 1) การวางแผนและออกแบบ Smart Learning ควรบูรณาการเทคโนโลยีอัจฉริยะกับหลักการจัดการเรียนรู้สมัยใหม่และเนื้อหาพระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ 2) แนวทางการดำเนินการและการสื่อสารที่ชัดเจน ออกแบบการเรียนให้สอดคล้องกับลักษณะและเวลาของผู้เรียน 3) การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ควรเน้น Active Learning เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสื่อสารจริง แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสะท้อนการเรียนรู้ ใช้เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัลอย่างเหมาะสม

3) นำเสนอรูปแบบและกำหนดการของกิจกรรมการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้แบบ Smart Learning เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พบว่า ผลการทดสอบก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมที่นิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมมีผลการทดสอบหลังเข้าร่วมกิจกรรม Smart Learning

การสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ($\bar{x}$ = 17.00 S.D. = 1.31) สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมSmart Learning การสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ($\bar{x}$ = 9.67 S.D. = 1.59) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

6. อภิปรายผล

1) การศึกษารูปแบบการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ พบว่า ความคิดเห็นของนิสิตโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 ซึ่งตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้อยู่ในระดับมาก และรูปแบบการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ สรุปได้ว่า แนวคิด Smart Learning เป็นพัฒนาการจาก e-Learning, m-Learning และ u-Learning โดยมุ่งใช้เทคโนโลยีอย่างบูรณาการเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง แรงจูงใจ การเรียนรู้แบบปรับเหมาะ ความรับผิดชอบ และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสอน สำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายฝน บุษบรรณ์ (2568: 81-96) ได้ทำการศึกษา แนวทางการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สำหรับพระวิปัสสนาจารย์ ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันการใช้ภาษาอังกฤษของพระวิปัสสนาจารย์อยู่ในระดับที่มีปัญหามาก และมีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด 2) แนวคิดทฤษฎีเพื่อการพัฒนาและเรียนรู้ภาษาอังกฤษ พบว่า การเรียนรู้มีลำดับขั้น ผู้เรียนต้องเรียนรู้เนื้อหาที่ง่ายไปหายาก โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ฝึกทำซ้ำ ๆ ด้วยตนเองจนเกิดความชำนาญ และ พระมหาราชัน จิตฺตปาโล (2561: 111-123) ได้ทำการศึกษา แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทย การศึกษาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์แม้จะมีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมาเป็นเวลานานแต่ก็ยังไม่ประสบความสาเร็จในการใช้ภาษาอังกฤษเท่าที่ควร เพราะว่าขาดการส่งเสริมให้พระสงฆ์ได้ใช้ความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษในการสื่อสารตามสภาพจริง ซึ่งเป็นผลทาให้พระสงฆ์ขาดความมั่นใจในความรู้พื้นฐานของตนเอง ส่วนแนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จะต้องได้รับการส่งเสริมกระบวนการต่างๆ ทางด้านการศึกษาโดยการพัฒนาหลักสูตรสาหรับพระสงฆ์และพัฒนาการสอนภาษาให้เหมาะสม เน้นให้พระสงฆ์ทาความเข้าใจความหมายและวิธีใช้ภาษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยสร้างแรงจูงใจในการกระตุ้นการเรียนรู้ การฝึกฟังภาษาอังกฤษบ่อยๆ และสม่าเสมอจะช่วยให้การพัฒนาทักษะทางภาษาด้านการอ่านการฟังการเขียนได้ดียิ่งขึ้น

2) การยกระดับ Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ พบว่า 1) การวางแผนและออกแบบ Smart Learning ควรบูรณาการเทคโนโลยีอัจฉริยะกับหลักการจัดการเรียนรู้สมัยใหม่และเนื้อหาพระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ 2) แนวทางการดำเนินการและการสื่อสารที่ชัดเจน ออกแบบการเรียนให้สอดคล้องกับลักษณะและเวลาของผู้เรียน 3) การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ควรเน้น Active Learning เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสื่อสารจริง แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสะท้อนการเรียนรู้ ใช้เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัลอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระกิติพงษ์ นางเมาะ (2568: 33-42) ได้ทำการศึกษา นวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อเผยแผ่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล ผลจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า นวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก

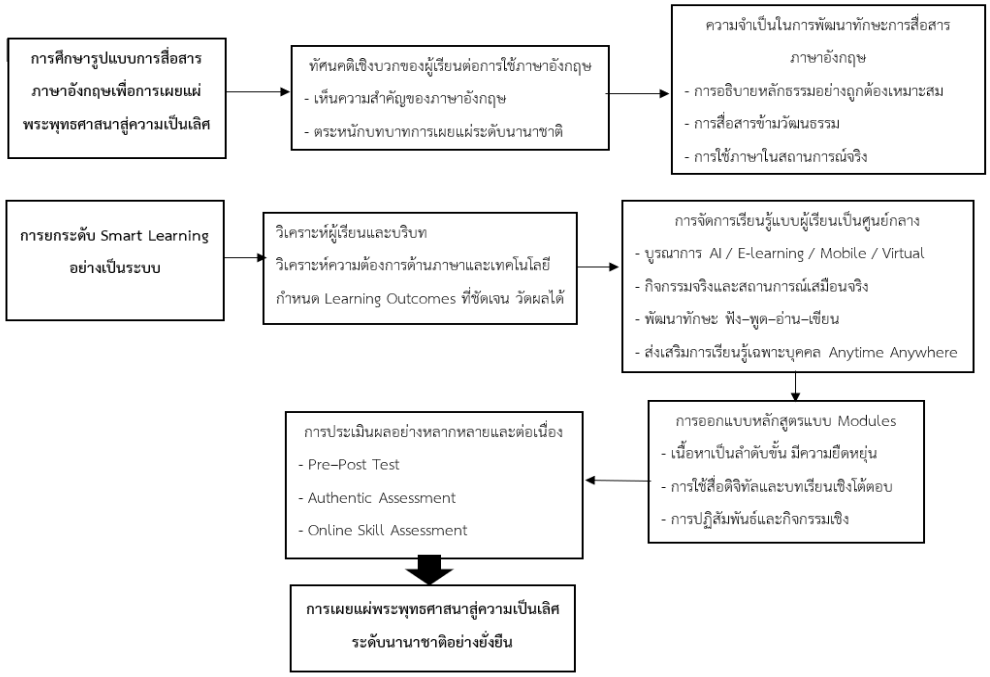
ได้แก่ (1) ระบบการเรียนรู้แบบปรับตัว (Adaptive Learning) ที่ปรับเนื้อหาตามความสามารถของผู้เรียน (2) เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมและเสมือน (AR/VR) ที่สร้างประสบการณ์การเรียนรู้แบบ immersive และ (3) การใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการวิเคราะห์และปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียนการศึกษายังเน้นย้ำความสำคัญของการบูรณาการเทคโนโลยีสมัยใหม่โดยยังคงรักษาแก่นแท้ของหลักธรรมพระพุทธศาสนาไว้ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายมุ่งเน้นการสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาหลักสูตรและแพลตฟอร์มดิจิทัลที่รองรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในระดับสากลอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน และ พระนพดล ปันมะ (2568: 150-160) ได้ทำการศึกษา แนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ผลการศึกษาพบว่า เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับพระภิกษุสงฆ์และบุคลากรทางพระพุทธศาสนา ผ่านการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ หรือแอปพลิเคชันและสื่อดิจิทัลประเภทต่างๆ ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ อย่างไรก็ตาม การประยุกต์ใช้เทคโนโลยียังเผชิญกับข้อจำกัด เช่น การขาดแคลนทรัพยากร ความพร้อมของผู้ใช้ และความเหมาะสมของเนื้อหา การศึกษาเสนอแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในบริบทของพระพุทธศาสนา ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนในยุคดิจิทัล

3) นำเสนอรูปแบบและกำหนดการของกิจกรรมการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้แบบ Smart Learning เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พบว่า ผลการทดสอบก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมที่นิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมมีผลการทดสอบหลังเข้าร่วมกิจกรรม Smart Learning การสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ($\bar{x}$ = 17.00 S.D. = 1.31) สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมSmart Learning การสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ($\bar{x}$ = 9.67 S.D. = 1.59) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิสิทธิ์ อินทปัน (2569: 189-197) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านไสดงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) การออกแบบแผนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เรื่อง Real communication มุ่งพัฒนาทักษะการสื่อสารจากสิ่งรอบตัวที่ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นนำขั้นที่ 2 ขั้นนำเสนอขั้นที่ 3 ขั้นฝึกขั้นที่ 4 ขั้นการใช้ภาษาขั้นที่ 5 ขั้นสรุป โดยใช้ปัญญาประดิษฐ์เป็นผู้ถามตอบนักเรียนในแต่ละบทเรียน เพื่อฝึกทักษะการฟัง–พูด ครูเป็นผู้ประเมินด้วยรูบริค หัวข้อการเรียนรู้ประกอบด้วย การแนะนำตัว กิจวัตรประจำวัน ความชอบ–ไม่ชอบ การบอกทิศทาง ความรู้สึก การสั่งอาหาร และการบอกเวลา 2) ผลการทดสอบทักษะการฟัง–พูดหลังเรียนด้วยปัญญาประดิษฐ์ พบว่านักเรียนจำนวน 22 คน มีผู้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 40.91 และไม่ผ่าน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 59.09 แสดงว่าผลการใช้ปัญญาประดิษฐ์ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการฟังและพูดได้จริง แต่ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งสะท้อนความจำเป็นในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัชปภา โพธิ์พุ่ม และคณะ (2561) ศึกษาการพัฒนาทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนในจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้กระบวนการทฤษฎี CLT ในจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัย พบว่า สภาพความต้องการการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักเรียนในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมควรจัดให้สัมพันธ์กับความต้องการในชีวิตจริงของผู้เรียน มีการคำถามและ

คำตอบ กิจกรรมให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ของตนเอง บทสนทนาตาม สถานที่ต่าง ๆ ในชุมชน หรืออาจจะมีเกมให้เล่น มีการโต้วาที อภิปราย แสดงความคิดเห็น ด้านเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอนเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษ ควรมีเนื้อหาที่เน้น ความสำคัญอยู่ที่ความคิดรวบยอดของความหมายและไวยากรณ์ รวมถึงหน้าที่ในการสื่อ ความหมาย หัวข้อทั่วไป หัวข้อเฉพาะ และฉากหรือสถานการณ์ของการใช้ภาษาและวิธีสอนตามแนวการสอนเพื่อการพัฒนาทักษะการสื่อสาร เน้นการใช้ภาษาของผู้เรียนมากกว่าเน้นถึง หลักเกณฑ์การใช้ภาษา ให้ความสำคัญกับความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาและความถูกต้อง การทำกิจกรรมเพื่อการฝึกฝนใกล้เคียงสถานการณ์จริงมากที่สุด

7. องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “Smart Learning พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ” ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยในประเด็นต่างๆ

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับ ได้มีข้อค้นพบจากการประมวลองค์ความรู้สร้างกรอบแนวคิดการวิจัยและการเก็บข้อมูล พบว่า

1) การศึกษารูปแบบการเรียน Smart Learning เพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนมีทัศนคติเชิงบวกทั้งต่อการใช้งานและการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่ธรรมะ มองว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้พระธรรมเข้าถึงคนต่างวัฒนธรรมได้กว้างขึ้นผลการศึกษายังสะท้อนความจำเป็นของการเปิดโอกาสให้ได้ใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริง ควบคู่กับการฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ไม่ใช่เพียงการท่องจำหรือเรียนจากตำราเท่านั้นดังนั้นการส่งเสริม Smart Learning ที่เชื่อมโยงประสบการณ์จริงกับเทคโนโลยีอย่างสมดุล จึงเป็นกุญแจสำคัญในการยกระดับการเผยแผ่

พระพุทธศาสนาให้ก้าวสู่ความเป็นเลิศในระดับนานาชาติ และสร้างการเรียนรู้ที่ยั่งยืนข้ามพรมแดนภาษาและวัฒนธรรม

2) ประเด็นสำคัญของการยกระดับ Smart Learning เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษา อังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ความเป็นเลิศ คือการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับหลักการเรียนรู้สมัยใหม่และเนื้อหาหลักคำสอนทางพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการดำเนินงานจึงต้องเริ่มจากการวิเคราะห์ผู้เรียนและบริบทเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เน้นกิจกรรมเชิงปฏิบัติและ Active Learning เพื่อพัฒนาทักษะฟัง พูด อ่าน เขียนควบคู่กับการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมระบบต้องสนับสนุนการเรียนรู้เฉพาะบุคคล ให้เรียนได้ทุกที่ทุกเวลา เพื่อนำผลสะท้อนกลับมาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

3) จากรูปแบบและกำหนดการกิจกรรมการพัฒนานวัตกรรม Smart Learning เพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เน้นวิธีการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ทฤษฎี และภาคปฏิบัติสามารถจับใจความคำศัพท์ บทสนทนาตามสถานการณ์ได้ การสื่อสาร และอธิบายหลักธรรมให้ผู้อื่นเข้าใจได้ดี โดยใช้คำศัพท์ทางพุทธศาสนาได้ถูกต้อง เขียนได้ตามหลักไวยากรณ์ และยังสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อออนไลน์สนับสนุนการเรียนรู้แบบ Smart Learning ทำให้การเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่เกิดผลเป็นรูปธรรมและนำไปใช้จริงได้

8. ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย ควรกำหนดนโยบายส่งเสริม Smart Learning ร่วมกับ AI อย่างเป็นระบบ พร้อมพัฒนาหลักสูตร และศักยภาพครู/พระด้าน Digital และ AI รวมถึงกำหนดมาตรฐานจริยธรรมการใช้ AI ในสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล เช่น Smart Classroom แพลตฟอร์มออนไลน์ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (PLC) เพื่อยกระดับการจัดการเรียนรู้ สำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning และ CLT บูรณาการพุทธธรรม ใช้ AI และสื่อดิจิทัล พร้อมประเมินผลหลากหลายและส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้หลากหลายครอบคลุมพระสงฆ์ สามเณร นิสิต นักศึกษา และฆราวาสในบริบทที่หลากหลาย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และศึกษาผลระยะยาวของ Smart Learning ต่อทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในเปรียบเทียบรูปแบบการสอน เช่น Smart Learning กับรูปแบบดั้งเดิม หรือ AI กับไม่ใช้ AI รวมถึงผลต่อทักษะภาษาอังกฤษในแต่ละด้าน และพัฒนาโมเดลและเครื่องมือวัดเฉพาะทาง พร้อมศึกษาปัจจัยความสำเร็จ และเทคโนโลยีใหม่ เพื่อนำไปทดลองใช้และขยายผลในบริบทที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

จุฑาภรณ์ ภารพบ และฐิตินาร์ถ คำยอด. (2558). “การศึกษารูปแบบการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ให้บริการคุณภาพการท่องเที่ยวจังหวัดสตูล”. *รายงานการวิจัย*. สงขลา: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.

ณัชปภา โพธิ์พุ่ม และคณะ. (2561). “การพัฒนาทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนในจังหวัดสุรินทร์โดยใช้กระบวนการทฤษฎี CLT”. *รายงานการวิจัย*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ธิราภรณ์ พลายเล็ก. (2555). “การพัฒนาทักษะการออกเสียงพยัญชนะท้ายคำภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา”. *รายงานการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

นฤมล จิตรเอื้อ และเขมมารี รักษ์ชูชีพ. (2012). กลยุทธ์การจูงใจการท่องเที่ยวระยะยาวแบบเปี่ยมสุขของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างประเทศ. *RMUTT Global Business and Economics Review*, 7(2).

ประเวศ วะสี. (2541). *บนเส้นทางใหม่การส่งเสริมสุขภาพ อภิวัฒน์ชีวิตและสังคม*. กรุงเทพมหานคร: หมอชาวบ้าน.

พระกิติพงษ์ นางเมาะ. (2568). “นวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อเผยแผ่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล”. *วารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษา*, 4(2), 33–42.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2546). *จะพัฒนาคนกันได้อย่างไร*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม.

พระนพดล ปันมะ. (2568). “แนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา”. *วารสารสังคมศึกษาปริทรรศน์*, 1(3), 150–160.

พระมหาราชัน จิตฺตปาโล. (2561). “แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา”. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 14(3), 111–123.

พระมหาวราสะยะ วราสยานนท์. (2563). “ภาษาอังกฤษกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในศตวรรษที่ 21”. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 7(10), 98–112.

เลิศ เกสรคำ. (2541). ไวยากรณ์และเทคนิคภาษาอังกฤษ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด.

วิจิตร ศรีสอ้าน. (ม.ป.ป.). *วิจิตรชี้ช่องการสอนภาษาอังกฤษพัฒนาใหม่เพื่อใช้สื่อสารในระดับภูมิภาคเอเชีย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บ้านเมือง.

วีรยุทธ พงษ์ศิริ. (2560). “รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนากับชาวต่างชาติของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่”. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 8(2), 34–43.

สายฝน บุษบรรณ์. (2568). “แนวทางการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสำหรับพระวิปัสสนาจารย์”. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 8(3), 81–96.

สุริน ร่วมคำ และคณะ. (ม.ป.ป.). การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันโดยใช้บทบาทสมมติ. สืบค้นข้อมูล จาก http://www.lannapoly.ac.th/mis/download. php?ResearchID=91

อภิสิทธิ์ อินทปัน. (2569). “การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านไสดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3”. *วารสารปราชญ์ประชาคม*, 4(1), 189–197.